

Po negativnem odgovoru predsednika vlade

Učvrstimo borbo za pravice Slovencev!

Ko je predsednik vlade Fanfani prišel v Trst, so predstavniki Slovencev zaprosili za sprejem pri njemu. To so storili z namenom, da mu osebno predložijo številne slovenske probleme, ki že toliko let čakajo na rešitev. To so storili tudi zato, ker so propadla prejšnja prizadevanja, da bi bili sprejeti v Rimu. Za razgovor s predstavniki Slovencev Fanfani ni imel nikoli časa.

Na razgovor k Fanfaniju so šli slovenski župani iz Tržaškega ozemlja in goriške pokrajine (razen edinega župana, ki pripada listi Lipe, to je števerjanskega župana). Tozadevni predlog je postavila naša partija, ki je predlagala tudi sklicanje vseh izvoljenih predstavnikov slovenske manjšine, do katerega je prišlo preteklo nedeljo in na katerem so župani dobili mandat, naj grejo k Fanfaniju, ko pride v Trst.

Naša partija ni torej zahtevala nič izrednega. Njen predlog je bil povsem logičen. Toda Slovenska demokratska zveza iz Gorice, kateri načeljuje odv. Sfiligoj, ni hotela poslati svojih predstavnikov na že omenjeno nedeljsko zborovanje katerega se je udeležilo točno 100 izvoljenih občinskih in pokrajinskih svetovalcev. Goriška SDZ ni hotela pristopiti k tej pobudi, izgovarjajoč se, da je taka delegacija preveč... levičarska.

To ni bilo v resnici veliko presenečenje. Znana stvar je, da je Sfiligoj vedno glasoval za KD, odnosno za njeno desnico. Tako so glasovali tudi njegovi goriški pristaši, ki niso nikoli gledali na koristi svojega naroda. Vedno so gledali na razredne koristi. Dejansko so to izdajalci in ne poborniki pravic slovenske manjšine, ki je teptana od KD in njenih vlad.

In Slovenska demokratska zveza iz Trsta? Nekateri so mislili, da je Agneletto mlajši drugačen od njegovega očeta, ki je bil znan kot skrajni konservativec. Toda tako mišljenje je bilo zgrešeno. In res, tudi odv. Agneletto mlajši, ki vodi danes SDZ v Trstu, se pridružil goriški omenjeni pobudi. Tudi on je trdil, da je delegacija preveč... levičarska.

Evo, zakaj so se nedeljskega zborovanja, na katerem je bila izvoljena delegacija, ki naj se sreča s Fanfanijem, udeležile samo KPI, PSI, NSZ ter predstavniki krščanskih socialcev in neodvisnih Slovencev. Evo, zakaj se omenjenega zborovanja niso udeležili Sfiligoj, Agneletto in ostali slovenski klerikalci.

Tu je potrebno omeniti, da je bil že prej ustanovljen odbor za obrambo pravic Slovencev. Za ustanovitev tega odbora je prišla pobuda od Slovenske kulturno - gospodarske zveze. Komunisti k temu odboru nismo pristopili. Pač pa v njem Sfiligoj in Agneletto. Toda kaj počenjajo s takimi idejami, kot jih imajo, kar so sami potrdili, boječ se, da bi se okužili od levice?

Mi pojmujejo tako slovensko združevanje, v katerem bi zastopane vse slovenske skupine. Tako združevanje bi bilo popolnoma reagirati ob vsaki priliki.

Kot komunisti smo za ustvaritev zelo širokega gibanja brez stalne organizacije, ki ne bi bilo vezano na disciplino, ne podrejeno nobeni stranki ali skupini. Mi smo za tako združevanje, ki bi ga vodile demokratične in ljudske sile, zakaj delavci, kmetje in obrtniki predstavljajo 95 odst. slovenskega prebivalstva v naši deželi. Zato bi moralo biti tako združevanje podrejeno interesom in obrambi pravic teh sil.

Kaj bodo storili poborniki omenjenega famoznega odbora po razbijaškem zadržanju Sfiligoja in Agneletta? O tem pa bi se morali izjasniti tudi tovariši socialisti in povedati: so ali niso naklonjeni sodelovanju v omenjenem odboru. Ko gre za tako delikatne probleme, kot je ravno narodni problem, je potrebno biti točni, jasni in nedvoumni.

Tako je naše stališče. Toda jugoslovanska vlada misli drugače. Po njenem mnenju

dela demokristjanska vlada, kar je v njeni moči za uveljavitev določil Ustave in Posebnega statuta. Toda dejstva govore, da to ni res. Zato je jasno da priznanja demokristjanski vladi ne koristijo borbi za pravice slovenske manjšine.

Smatrali smo, da je to bilo potrebno objasniti in še enkrat povedati kakšno je stališče komunistov, kot pobornikov enotnosti Slovencev in enotnosti med Slovenci in Italijani; kakšno je stališče komunistov, ki nadaljujemo s tradicijami Srebrniča in Tomažiča, s tradicijami internacionalističnega gibanja. Naša stališča smo hoteli objasniti pred vso javnostjo. To smo hoteli storiti tudi zato, ker je negativno zadržanje Fanfanija še enkrat pokazalo, da je potrebno povečati borbo, mobilizirati slovenske množice, ob podpori italijanskih ljudskih množic in demokratičnega gibanja, z jasnimi in odločnimi stališči, obsojajoč tiste, ki podpirajo KD in njeno politiko proti interesom Slovencev.

Klerikalna vlada sabotira rešitev perečih problemov slovenske manjšine v Italiji

Poslanec Vidali je v poslanski zbornici odločno ožigosal politiko vlade, zahteval spoštovanje ustavnih določil in določil Posebnega statuta, ki se tičejo slovenske manjšine

Med razpravo o proračunu ministrstva za notranje zadeve, ki se je vršila pred kratkim v rimskem parlamentu, je govoril tudi naš poslanec tov. Vidali. V svojem govoru je obravnaval v glavnem zlasti dva problema, ki imata tu pri nas na Tržaškem posebno važen pomen. To sta: problem dežele Furlanija-Julijska krajina in problem Slovencev.

Tov. Vidali se je ponovno zavzel za čimprejšnjo ustanovitev Dežele. Kritiziral je vladno, ker ni doslej še nič konkretnega naredila za to, da bi se vprašanje Dežele premaknilo z mrtve točke. Poudaril je, da je bil po prizadevanju komunistične parlamentarne komisije svojčas ustanovljen poseben ožji odbor, ki je imel nalogo, da

temeljito preuči vsa vprašanja, ki se tičejo ustanovitve dežele Furlanija - Julijska krajina. Ta odbor bi moral zaključiti svoje delo že preteklega marca, kar pa se ni zgodilo. Ta odbor ni bil deležen podpore od vlade in je bil zaviran. Zaradi tega so komunisti zahtevali, naj prevzame nalogo omenjenega odbora parlamentarna komisija za ustavne zadeve neposredno. Vse kaže, torej, da zavzema borba za ustanovitev Dežele še večjo ostrino kot v preteklosti. Vladne sile so namreč jasno pokazale, da nasprotujejo ustanovitvi Dežele. To je potrdil tudi sam ministrski predsednik Fanfani, ko je za časa volilne agitacije govoril v Gorici.

V nadaljevanju svojega go-

vora o tem problemu je naš poslanec našel vrsto razlogov, na katere se sklicujejo tisti, ki nočejo Dežele in ki zavirajo postopek za njeno ustanovitev. Med drugim je dejal da je po mnenju teh krogov eden izmed razlogov zavlačevanja in nasprotovanja status Tržaškega ozemlja. Sklicujejo se na Londonski sporazum, ki je omogočil vrnitev italijanske uprave v Trst in določil nove državne meje. Ti krogi trdijo, da je ta sporazum mednarodnega značaja, toda pri tem pozabljajo, da je bila italijanska ustava razširjena tudi na Tržaško ozemlje, da so bili na osnovi italijanskih zakonov izvoljeni poslanci, ki zastopajo Tržaško ozemlje v rimski poslanski zbornici in da je bil pred kratkim sprejet tudi zakon za izolitev tržaških senatorjev. Nadalje je naš poslanec dejal, izpodbijajoč trditve nasprotnikov dežele Furlanija - Julijska krajina, da kljub izrednosti na Tržaškem ozemlju, tržaški mladeniči služijo redni vojaški rok v ital. vojski, za kar ni nihče imel nobenih pomislekov. Nihče se ni skliceval na izredni juridični položaj. Pa tudi razni ministrski predsedniki so se v preteklosti obvezovali, da bo bodo delovali za čimprejšnjo ustanovitev Dežele, kar je popolnoma v skladu z določili republiške ustave.

Med razpravljanjem o tem vprašanju se je naš poslanec dotaknil tudi problema slovenske jezikovne skupine, ki živi na področju Furlanije in Julijske krajine. Dejaj je:

«Po mnenju določenih krogov bi z ustanovitvijo dežele Furlanija - Julijska krajina slovenska manjšina v goriški in videmski pokrajini dobila enake pravice kot jih predvideva Posebni statut za Slovence na Tržaškem ozemlju. In v tem je velika bojazen je v resnici dokaz velike nedemokratičnosti in dokaz neupoštevanja določil 6. člena republiške ustave, ki govori o zaščiti narodnih manjšin v Italiji in ki pravi med drugim, da morajo biti pravice manjšin zaščitene s posebnimi zakonskimi določbami. Toda zavzemati taka stališča, pomeni tudi pozabljanje na dejstvo, da je prav obstoj slovenske manjšine v Julijski krajini in Furlaniji tisti specifični razlog, ki je narekoval ustavno določilo o ustanovitvi Dežele s posebnim statutom».

«Slovenci so bili hudo prizadeti za časa fašizma. V naši deželi je prišel okrutni in zverinski protislovanski šovinizem do največjega izražanja. Po končani vojni bi bila

Slovenski župani izročili Fanfaniju spomenico z zahtevami slovenske manjšine

Ministrski predsednik ni dal nobenega zagotovila, da bo vlada vzela v poštev zahteve, ki jih postavljajo Slovenci

«Na vabilo štirih slovenskih županov Tržaškega ozemlja se je zbralo v nedeljo 18. t. m. 100 slovenskih pokrajinskih in občinskih svetovalcev Tržaškega ozemlja, goriške in videmske pokrajine na skupnem sestanku v Trstu ter soglasno sprejelo od županov predloženo spomenico za ministrskega predsednika Fanfanija, ob priliki njegovega obiska v Trstu. Spomenica vsebuje zahteve Slovencev v Italiji, katere izhajajo iz ustavnih določil in Londonskega sporazuma. Zborovalci so izvolili delegacijo sestojčo iz županov, da izročijo omenjeno spomenico ter obenem obrazložijo njegovo vsebino».

Tako se je glasilo poročilo, ki so ga slovenski izvoljeni predstavniki objavili po svojem nedeljskem zborovanju. Omeniti moramo, da so se tega zborovanja udeležili vsi slovenski izvoljeni predstavniki KPI, PSI, NSZ ter predstavnika krščanskih socialcev in Neodvisnih Slovencev. Zborovanja pa se niso udeležili zastopniki Lipe, kar je slovenska javnost ostro obsodila.

Obisk pri Fanfaniju

V sredo je bil v Trstu predsednik Fanfani. Sprejel je delegacijo slovenskih županov. Sprejel je, sicer ločeno, tudi zastopnike Lipe. Po obisku pri predsedniku vlade so slovenski župani izdali naslednje skupno poročilo:

«Dne 21. junija ob 13.25. je Predsednik vlade Fanfani v prisotnosti vladnega Komisarja dr. Palamare sprejel v vladni palači delegacijo slovenskih županov občin Devin-Nabrežina, Dolina, Zgonik, Repenta-

bor, Doberdob in Sovodnje.

V imenu delegacije in vseh slovenskih izvoljenih predstavnikov ter slovenskega prebivalstva je pozdravil predsednika vlade župan Dušan Lovriha in na to prebral spomenico sprejeto na zborovanju slovenskih izvoljenih predstavnikov tržaške-goriške in videmske pokrajine z dne 18. t. m.

V svojem odgovoru se je predstavnik vlade zahvalil za pozdrav in na to v zvezi z vsebino spomenice predvsem povdaril, da bi bilo zaželjeno če bi Italijani v tujini uživali toliko pravic kot jih uživajo manjšine v Italiji. Razen tega je pripomnil, da uresničenje zahtev v predloženi spomenici temelji na načelu recipročnosti. Glede ugotovitve po množičnem naseljevanju italijanskega življa v slovenskih krajih je predsednik izjavil, da ustavna določila dovoljujejo svobodno gibanje na vsem državnem ozemlju, zato se ni mogoče sklicevati na načela ustave in hkrati nekaj zahtevati kar je v nasprotju z ustavo.

Nato je predsednik dejal, da bi delegacija morala razen neizpoljenih zahtev navesti že uresničene kot na primer na področju šolstva, kulture in finančnih ustanov. Pripomnil je tudi da so bile že marsikatero izpolnjene, ostale pa sodijo v pristojnost posameznih ministrstev in parlamenta.

Do predloga delegacije, da bi mu v Rimu podrobneje obrazložila zahteve spomenice, je predsednik vlade izjavil stališče naj bi predstavniki manjšine urejali svoja vprašanja na tukajšnjih pristojnih mestih.

Razgovor delegacije slovenskih županov s predsednikom vlade je trajal 15 minut».

Besedilo spomenice

Besedilo spomenice, ki je bila sprejeta na nedeljskem zborovanju se glasi:

Spoštovani gospod, poslanec Amintore FANFANI, ministrski predsednik

Podpisani župani, v svojem imenu in po pooblastilu izvoljenih pokrajinskih in občinskih svetovalcev slovenske etnične skupine s Tržaškega ozemlja, goriške in videmske pokrajine, zbranih na zborovanju dne 18. junija 1961 v Trstu, si Vas dovoljujemo opozoriti, gospod predsednik, na stanje, v katerem se še vedno nahaja

slovenska etnična skupina v Italiji.

Poteklo je 13 let po uveljavitvi republiške Ustave in skoro 7 let, odkar je bila podpisana Spomenica o soglasju v Londonu, ne da bi italijanska vlada zagotovila Slovcem pravice, predvidene v 3. in 6. členu Ustave in v londonski Spomenici.

7. in 8. stran lista sta v celoti posvečena kulbanski revoluciji.

Posledica tega je, da italijanski državljani slovenske narodnosti ne uživajo vseh pravic, ki jih jamčijo državljanom republiška Ustava in mednarodni sporazumi. Ta neenakopravni položaj ovira gospodarski, socialni in kulturni razvoj Slovencev, onemogoča normalne odnose sožitja med Slovenci in Italijani v obmejnih predelih, daje potuho ostankom fašizma in zavira razvoj odnosov med obema sosednjima državama.

Predstavniki slovenske etnične skupine so že večkrat opozorili vlado na to stanje in zahtevali da se s primernimi zakoni uveljavijo ustavne pravice Slovencev.

(Nadaljevanje na 5. strani)

(Nadaljevanje na 6. strani)

Udeležite se pokrajinskega festivala lista „l'Unità“

POMEN

kampanje tiska

Kampanja za tisk je v polnem teku. Čez en teden se bo vršila največja prireditev v okviru te kampanje: pokrajinski festival Unità. Začele so se že predpriprave na teritorialni festival «Dela», ki bo tudi letos v Dolini. Nekatere sekcije so že priredile svoje praznike tiska, druge sekcije bodo imele svoje praznike v prihodnjih tednih, odnosno mesecih. V teku so tudi razne iniciative, ki spadajo v okvir vsakoletne kampanje komunističnega tiska. V okviru teh iniciativ ima nedvomno zelo velik pomen nabiranje prispevkov za komunistični tisk. Toda to še ni vse, kajti kot vsakoletna kampanja za tisk ima tudi letošnja še druge posebne politične cilje. Poglavitni politični cilj, ki se letos postavlja pred nas je: povzročiti padec Fanfanijeve vlade, ustvaritev nove večine, ki naj omogoči sestavitev nove in take vlade, ki izraz obstoječega premika na levo, premika, ki so ga jasno pokazali rezultati nedavnih upravnih volitev v raznih krajih države, med katere spada tudi naša sedna goriška pokrajina.

Naša letošnja kampanja za tisk pa ima še druge važne politične probleme. Med te probleme spadajo: delavske borbe, ki so v teku tako pri nas kot po ostalih delih Italije, sindikalna in stavkovna gibanja; problem dežele Furlanija-Juljska krajina, ki je pri nas še poseno važen in ki je in mora biti podprt tako od delovanja našega poslanca kot ob naših pokrajinskih in občinskih svetovalcev; mednarodni problemi, imperializem, mirno sožitje, osvobodilne borbe kolonialnih narodov, problem Alžirije in Kube ter obsodba znanje politike sedanje italijanske vlade; problemi, ki so združeni s borbo proti fašizmu; slovenski problemi, zlasti borbe naše partije za pravice naše narodnostne manjšine; borbe proti antikomunizmu, kar spada končno tudi v okvir proslav 40-letnice ustanovitve KPI.

V vseh teh borbah in teh akcijah mora stopati v ospredje prepotrebna skrb za ideološko vzgojo in kampanjo, objasnjevanje naše poti v socializem, vloge, ki jo ima naša partija, katero je treba tudi nenehno širiti in utrjevati.

V okvir vseh teh problemov pa spadajo tudi akcije za denarne prispevke. Naša Federacija se je tudi letos obvezala, da bo nabrala 8 milijonov lir za komunistični tisk.

Bolgarska folklorna skupina, ki bo nastopila na tržaškem pokrajinskem festivalu lista «l'Unità»

Program festivalskih prireditev

29. junija: ob 10. uri: uradna otvoritev; sledijo razne igre in tekme, med drugim bo tudi tekmovanje v risanju «ex tempore», za kar je razpisana nagrada v znesku 100.000 lir; ob 15. uri: mimohod godbe Rinaldi (iz ul. Madonnina, po trgu Sansovino, mimo Sv. Jakoba, ul. Ponziana in Orlandini do festivalskega prostora na Pončani);

ob 16. uri koncert godbe Rinaldi, nastop zbor Tomasi, pevcev in godbenikov iz Podlonjerja in malega orkestra iz Pončane (slednji dve skupini bosta nastopali vse štiri dni);

ob 20,30 **Nastop velikega bolgarskega baleta.**

30. junija: ob 17. uri: otvoritev; ob 19. uri: otvoritev razstave slik kubanske revolucije. Razstavo bo predstavil poslanec VIDALI, ki se je pred kratkim vrnil s Kube; ob 20,30 ponovitev nastopa Bolgarskega baleta.

1. julija: ob 17. uri: otvoritev; ob 20,30 dalje ples ob spremljavi orkestra VALISNERI — vmes bo pela solistka *Giulietta Pirri*; Med odmorom bo modni defile, ki ga priredita tvrdki *Beltrame, Cavaliero* in *Vittadello*.

2. ob 19,30 lutkovna predstava za otroke (režiser Serbo); istočasno bodo na programu razne igre in tekma v namiznem tenisu; ob 15,30 nastop slovenskega pevskega zbor iz Križa; ob 17,30 ZBOROVANJE;

Govoril bo

senator Umberto Terracini

ob 19. uri žrebanje velike tombole z dobitki v skupni vrednosti 100.000 lir;

ob 20,30 dalje ples ob spremljavi orkestra *Valisneri* — vmes poje solistka *Giulietta Pirri*;

Festivalski park bo vse štiri dni odprt do 1 ure po polnoči.

Vse štiri dni bo tudi velik srečolov v dobrodolne namene, ki ga organizira ANPI.

Za okrepitev postrežbo bodo poskrbeli številni kjoski, v katerih bodo točili tudi izborna vina.

VSTOPNINA 150 lir — Za otroke izpod 14. leta je vstop brezplačen.

Prvi prispevki za naš tisk

Sekcije, ki so poslale prispevke so naslednje:

Matjašič (Barkovlje) 38 tisoč lir.

Sv. Alojz 7.400.

Sv. Jakob 109.960.

Tomažič 35.000.

Sv. Just-Sv. Vid 23.250.

Kolonkovec 7.650.

Curliel (pristaniščniki) 60 tisoč.

Gigante (Rojan) 7.500.

Vostok (Sv. Ivan) 20.000.

Pečar (Vrdela) 27.500.

Cossutta (Bariera) 21.000.

Osrednja administracija

naše Federacije je doslej prejela skupno 210.000 lir.

Tu moramo še posebej omeniti celico Di Vittorio (to je celica upokojencev sekcije Sv. Jakob), ki je prispevala 82.000 lir in je v veliki meri prekoračila postavljeni cilj, ki je znašal 30.000 lir. Ta celica je torej vredna, da jo še posebej imenujemo in jo pred javnostjo pohvalimo ter postavimo za vzgled, ki je vreden posnemanja.

Toda še nekaj vemo razni Botteri in to je, da prodaja našega lista ne presega 200 izvodov.

„Komunizem v Trstu“

Tržaška Krščanska demokracija je ob priliki svojega pokrajinskega kongresa, ki se je vršil pred kratkim, izdala knjigo pod naslovom «Il comunismo a Trieste». Knjigo je sestavil znani «strokovnjak» tvrditvah sestavljalcev, tiskarna Riva last KP, za kar šele sedaj vemo. Očividno smo mi komunisti tako bogati, da niti ne vemo kje vse ne nahaja naša imovina.

Tudi Društvena prodajalnice na Opčinah naj bi bila last KP, tako tudi Kmetijska zadruga v Trstu, Prosvetno društvo v Dolini itd. itd.

Pa še nekaj smo izvedeli med branjem demokristjanskega «znanstveno utemeljenega dela» in to je, da «Slovenski komunisti, četudi v veliki večini volijo za komuniste, so po veliki večini katoličani, tako trdijo demokristjanski «strokovnjaki», ne sicer tako kot v preteklosti, ko so bili Slovani trdnjava katoličizma in Italijani tradicionalni protiklerikalci. Zato Slovenci še vedno hodijo v cerkev», je zares lepa. V vseh teh polvojnih letih smo bili Slovenci povsod prikazovani kot «slavni komunisti» sedaj pa kar ne enkrat tak velikanski preobrat. Kje je torej logika in kje resnica?

Pa pustimo te neslanosti in se dotaknimo raje nekaterih drugih argumentov.

Po mnenju sestavljalcev knjige «Il comunismo a Trieste» naj bi bila KPI v Trstu tako močna med drugim zaradi gospodarstvenega položaja, zaradi neprestane ustrojne krize in krize, ki obstaja v ladjedelniški industriji, zaradi stanovanjske krize, zaradi obstoja neofašizma, ki naj bi celo favoriziral pristopanje h KPI, zaradi tega, ker je v partiji mnogo Slovencev itd. Izhajajoča iz takega postavljanja, prihajamo do zaključka, da bi bilo komunistično gibanje v Trstu enostavno likvidirano, čim bi bil uresničen načrt za razvoj gospodarstva in bi prenehala obstajati huda kriza na področju ladjedelništva; čim bi bila rešena stanovanjska kriza, opravljena nevarnost neofašizma in čim bi Slovenci dosegli prave, ki jim prijadajo.

Toda če demokristjani tako mislijo, potem jih vprašujemo: Zakaj ne naredi nič v tem smislu in tako bi odstranili nevarnost komunizma? Ali so morda razne demokristjanske vloge, ki ničesar ne napravijo v korist Trsta, ki ne spoštujejo pravic Slovencev, ki se upirajo ustanovitvi avtonomne dežele Furlanija-Juljska krajina... enostavno simpatizerke komunizmom...?

Toda resnica tiči drugje. Resnica je v tem, da se Krščanska demokracija poslužuje antikomunizma zato, da prikriva svoje «utihotapljenost» go, zato da vztrajajo v svojih zahtevah, da je treba komuniste izolirati, da sabotira enotnost ljudskih in delavskih sil, ki je nujno potrebna za premagovanje mrtve točke, da se premagajo z mrtve točke, da se ne konstatira najširša enotnost v borbi proti fašizmu, je za Krščansko demokracijo deveta, če ne desetindesetdeseta briga. In pravi zato se poslužujejo maccartovskih metod, ustrahovanja, lažnih in klevet, kot priča tudi skrupulo, ki nosi naslov: «Il comunismo a Trieste» — Toda kot vselej so tudi tokrat metode in taka sredstva oblikovana na popolno propast.

Avtorji tega skrupula so «posvetili» posebno pozornost Slovincem. Tudi o našem listu so zapisali celo vrsto zanimivih «cvetk». Da tudi tu kar mrgolijo ne le netočnosti ampak tudi grobe potvorbe in zelo očitna protislovja, je zelo jasna stvar. Navajajo n. pr. nekatere organizacije, katerih ustroj se je že pred mnogimi leti v celoti spremenil, imena oseb, ki že vrsto let nimajo nobene odgovornosti v teh organizacijah, ali pa jih sploh niso nikoli imele itd. Naš list je po nekaterih trditvah sestavljalcev dnevnika, kar pa ni nikoli bil, na drugem mestu ga prikazujejo kot tednik, kar že nekaj let ni več. Kateri trditvi naj verjame bralec tega «umotvor»?

Toda še nekaj vemo razni Botteri in to je, da prodaja našega lista ne presega 200 izvodov.

Prav tako naj bi bila, po

1921 - Štirideset let življenja KPI - 1961

Politične volitve I. 1921 in 1924 na Tržaškem, Goriškem in v Istri

Prve politične volitve v Julijski krajini — po priključitvi k Italiji — so bile 15. maja 1921. Dežela je bila razdeljena na tri volilna okrožja, ki so odgovarjala takratni razmejitvi po pokrajinah.

Na teh volitvah so tudi v naši deželi nastopile tradicionalne italijanske buržoazne stranke. Poleg teh so na volitvah nastopile tudi Komunistična partija Italije, ki je bila ustanovljena istega leta na kongresu v Livornu in Italijanska socialistična stranka. Poleg teh strank pa je na Tržaškem in Goriškem nastopila tudi slovenska narodnjaška v Istri pa hrvatska narodnjaška lista. Na obeh zadnjih listah so nastopili združeno slovenski, odnosno hrvatski liberalci in klerikalci.

Samo na Goriškem so volitve potekale mirno. Na Tržaškem in v Istri pa je že tedaj rovaril komaj porojeni fašizem. Tako na Tržaškem kot v Istri je že med volilno agitacijo, še bolj pa na dan volitev, vladal zelo hud fašistični teror. Požigi hiš, osebni napadi, uboji, mučenje, odvzemanje svobode, najrazličnejše sleparije, potvarjanje volilnih izidov so bila sredstva, ki so se jih že tedaj posluževali fašisti povsem nemoteno in nekaznovano in v mnogih primerih celo ob podpori tistih, ki bi bili morali biti nepristranski čuvarji javnega reda in varnosti, torej tudi najvišjih političnih oblasti. Zaradi tega je bilo razumljivo, da niso dobili delavci in kmetje in na splošno Slovenci in Hrvati takih rezultatov, kot bi jih bili morali dobiti, ako bi bile volitve potekale vsestransko v redu in brez fašističnih nasilstev.

V goriškem volilnem okrožju so bili izvoljeni 4 kandidati slovenske narodnjaške liste, 1 kandidat pa je bil izvoljen na listi KPI. V Istri je bil izvoljen samo 1 kandidat hrvatske narodnjaške liste, na Tržaškem pa ni bil izvoljen noben kandidat slovenske narodnjaške liste. KPI je na Tržaškem dobila enega poslanca, ki pa se je kasneje izneveril stranki, ki ga je kandidirala. Sodi se, da je bilo od skupno 20.495 glasov, kolikor jih je prejela lista KPI na Tržaškem, vsaj polovico slovenskih glasov.

Druge politične volitve v Julijski krajini so bile 6. aprila 1924. Fašizem, ki je bil v Italiji na oblasti že skoraj dve leti, je med tem tako spremenil področja vo-

lilnih okrožij, da si je nemoteno zagotovil večino poslanskih mest. V Julijski krajini je bilo tedaj eno samo volilno okrožje, katero je obsegalo celo zadrsko pokrajino. Tako so bili ne le komunisti in socialisti temveč tudi slovenski in hrvatski narodnjaki že vnaprej potisnjeni v absolutno manjšino. Poleg tega je bil odpravljen čisti proporcni sistem in uveden goljufivi sistem, po katerem je stranka, ki je prejela večino glasov — in ta je bila lahko samo fašistična stranka — dobila dve tretjini poslanskih mest, ostalo tretjino mest pa so si delile vse ostale stranke, ki so se volitev udeležile. Kljub temu in kljub dejstvu, da je tudi za te volitve vladal najhujši fašistični teror, se je na teh volitvah močno uveljavila KPI in na njeni listi je bil izvoljen tudi prvi slovenski komunistični poslanec, tovariš Jože Srebrnič iz Solkana.

Delni pogled na protifašistično zborovanje, ki je bilo preteklo soboto na trgu Garibaldi v Trstu. To zborovanje so sklicale KPI, PSI, CGIL, ANPI, ANPPA, ZDŽ, in ZKM. Na njem so govorili tov. Dr. Pincherle, Calabria in Wilhelm. Govorniki so pozvali vso demokratično javnost, naj ucvrsti budnost in utrdi protifašistično enotnost.

Prispevki za objektivno zgodovino fašizma v naši deželi

Naša mladina mora biti poučena o zločinih, ki jih je zagrešil fašizem tudi proti Slovincem

Fašizem je bil dvakrat premagan, prvič leta 1943 in drugič leta 1945. Vendar pa ni bil dokončno strt. Fašisti so se samo potuhnil in še danes vedrijo in upajo... Klerikalni režim in vsa združena reakcija — kot v preteklosti — tudi danes opogumljata fašizem. Zato nič čudnega, da, zdaj tu zdaj tam, ponovno skuša dvigati svojo zločinsko glavo.

V vseh povojnih letih niso pristojne oblasti sprejele nobenega ukrepa za to, da bi bila tudi mlada pokolenja deležna objektivne presoje in da bi se seznanila s pravo zgodovino fašizma, s zločini, ki jih je ta zagrešil in s škodo, ki jo je povzročil. To velja za vso Italijo, a še posebej velja za Trst in za obmejne predele države, kjer žive tudi Slo-

venci. To napako je v pravilni luči podčrtalo tudi vodstvo KPI v resoluciji, o pravicah slovenske narodne skupnosti v Italiji, ki je bila objavljena v Rimu 24. maja letos. V tej resoluciji je med drugim rečeno: «V okviru borbe za demokratičen razvoj šole je treba zahtevati, naj bo v šolske programe vključena objektivna razlaga zgodovine fašizma in vsega kar je ta storil z namenom, da bi uničil slovensko manjšino».

Z namenom, da bi zlasti mladim pokolenjem pomagali pri spoznavanju prave zgodovine fašizma in zločinov, ki jih je ta zagrešil nad Slovinci, zlasti na Tržaškem in na Goriškem, objavljamo naslednji sestavek. (Podobne sestavke bomo objavljali tudi vi prihodnjih številkah).

Fašizem je v Trstu, na Goriškem in sploh na Primorskem v ozračju, ki je bilo polno nacionalističnih strasti, našel ugodna tla za svoja teroristična dejanja proti Slovincem. Tudi zato je bil fašizem kot stranka ustanovljen v Trstu že aprila 1919. Prva večja teroristična akcija tržaškega fašizma je bil napad na sedež Delavskega doma, 4. avgusta 1919. Tedaj so fašistični arditii grozovito poškodovali tudi italijanski krožek «Circolo degli studi sociali» in slovenski «Ljudski oder». Nekaj mesecev po ustanovitvi fašistične organizacije so v Trstu formirali tudi posebne fašistične oddelke imenovane «Squadre d'azione», ki so terorizirale vse prebivalstvo v mestu in po vaseh.

Sledili so številni napadi na delavske organizacije in ustanove. Istočasno so fašisti napadali in uničevali slovenske ustanove. Tu naj omenimo požig Narodnega doma 13. julija 1920, opustošenje slovenskih bank in drugih ustanov, prosvetnih dvorah in knjižnic in celo kavarn, v katerih so se navadno zbirali Slovenci.

9. februarja 1921 so fašisti navalili na tiskarno komunističnih listov «Il Lavoratore» in «Delo» ter jo popolnoma uničili in požgali 1. marca istega leta so popolnoma opustošili Delavski dom, v katerem so imele svoj sedež komunistič-

ne, sindikalne in prosvetne organizacije, med njimi tudi že omenjeni «Ljudski oder».

Fašistični teror se je stopnjeval z dneva v dan, z leta v leto.

Leta 1926 je fašistična vlada izdala policijski fašistični zakon. Ta zakon je dal fašističnim kvestorjem med drugim tudi pravico, da izrečejo osebam, ki so jih smatrali za sumljive tudi osebna svarila, imenovana «diffida» Oseba, ki je dobila tak opomin je bila slikana in zmerjena kakor pravi zločinec. In takih ljudi je bilo na Primorskem na tisoče. Se hujša pa sta bila opomin «ammonizione» in konfinacija.

To kazen je izrekala posebna komisija, ki so jo sestavljali poleg kvestorja še prefekt, državni tožilec in višji častniki fašistične milice. Osebe, ki so prišle pred to komisijo niso imele pravice, da bi se branile. Navadno so morale v policijskem zaporu odgovarjati na splošno formulirano obtožnico. Tudi v obsodbah so take osebe brez navedbe razlogov proglasili za «škodljive, nevarne državnim koristim, fašističnemu režimu in javni varnosti».

Opomin je veljal za dobo dveh let, to se pravi, da je bila taka oseba za toliko časa pod posebnim policijskim nadzorstvom in ni smela zahajati v javne lokale, ni smela biti zdoma v zgodnjih jutranjih in ne v večernih urah in se je morala redno javljati na policiji. Konfinacija je trajala od enega do pet let. Konfinirance so navadno pošiljali na otoke Ponza, Ventotene, Tremiti ali Lipari.

Istočasno z objavo fašističnega policijskega zakona leta 1926 je bilo ustanovljeno tudi posebno fašistično sodišče za zaščito države. To sodišče je lahko obsodilo kogar koli bodisi na dolgoletno ječo ali pa na smrt. Sodišče je imelo tudi retroaktivno moč. Kdor je prišel pred to sodišče je bil obsojen tudi če dejanja, ki so mu ga pripisovali, ni izvršil in tudi če ga je samo imel namen izvršiti. Zato je to sodišče izrekalo obsodbe od 5 pa do 30 let ječe. Kako daleč je segala moč tega sodišča je dovolj ako pomislimo, da je lahko nekoga obsodilo na 10 let ječe samo zaradi poskusa obnovitve nekega razpuščenega slovenskega ali delavskega društva, bodisi prosvetnega ali političnega.

(Nadaljevanje na 6. strani)

Volilni rezultati v nekaterih občinah na Goriškem

Kakšni so bili volilni izidi na volitvah maja 1921:

V Doberdobo so prejeli komunisti 75 glasov, slovenski narodnjaki 56, socialisti 7, italijanski nacionalisti pa 1 glas.

V Podgori: komunisti 274 glasov, slov. narodnjaki 210, socialisti 2, italijanski nacionalisti pa 1 glas.

V Ločniku: komunisti 268, slov. narodnjaki 5, socialisti 3, italijanski nacionalisti pa 38 glasov.

V Standrežu: komunisti 124 glasov, slov. narodnjaki 208, italijanski nacionalisti 2 glasa.

V Števerjanu: komunisti 221 glasov, slov. narodnjaki 198, italijanski nacionalisti 6 glasov.

V Sovodnjah: komunisti 132 glasov, slov. narodnjaki 137, italijanski nacionalisti 1 glas.

Na upravnih volitvah leta 1922 pa so bili izidi sledeči:

Števerjan: komunisti 187 glasov, slov. narodnjaki 289 glasov.

Standrež: komunisti 149 glasov, slov. narodnjaki 93 glasov.

Solkani: komunisti so prejeli 11 sedežev v občinskem svetu, slov. narodnjaki pa 4 sedeže.

V Sovodnjah so takrat zmagali slov. narodnjaki, komunisti pa so prejeli 50 glasov. V Ločniku so tedaj za nekaj glasov zmagali italijanski nacionalisti, ki so se povezali s fašisti in klerikalci, komunisti so prejeli 226 glasov. V Krminu so zmagali komunisti, ki so prejeli 559 glasov, dočim so jih prejeli italijanski nacionalisti, ki so se povezali s fašisti le 306.

Na istih volitvah so zmagali komunisti tudi v Ronkah.

Naj živi kubanska revolucija!

Potrebna je solidarnost vsega naprednega sveta

Fidel Castro

Tovariš Vidali med kubanskimi borci. Na sliki je tudi popularni španski republikanski komandant Lister (drugi na desni v prvi vrsti).

Kubanska revolucionarna vlada je napovedala odločen boj nepismenosti. Prejšnjim reakcionarnim vladam, ki so bile v službi imperialističnih magnatov ZDA, ni bilo na tem, da bi skrbele za dvig kulturne ravni siromašnega prebivalstva. Zato je revolucionarna vlada podedovala zelo žalostno dediščino tudi v tem pogledu. Nepismenost je na Kubi še zelo velika. Za čimprejšnjo odpravo nepismenosti ni dovolj kvalificiranih šolnikov, zato so pristopili k temu plemenitem delu tisoči improviziranih šolnikov.

CADA BARCO UNA ESCUELA

INSCRIBETE COMO ALFABETIZADOR

«Vsak ribiški čoln naj bo obenem tudi šola — pristopi tudi ti v akcijo za odpravo nepismenosti!» Tako približno se glasi napis, ki ga vidite na gornji sliki. Doslej je bila tudi med ribiči zelo razširjena nepismenost, zato je sedaj med njimi v teku velika akcija za odpravo te žalostne dediščine. Eno izmed gesel, ki je zelo razširjeno v kampanji za odpravo nepismenosti se glasi: «Če boš izobražen, boš svoboden»!

Slovesna počastitev spomina žrtev bombardiranja Havane. Kot je znano so imperialistični najemniki tik pred agresijo izvedli močan bombni napad na kubansko prestolnico.

Pogled na del veličastne prvomajske manifestacije v Havani. V povorki je tudi Fidel Castro, ki je označen s puščico. Poleg njega korakajo tudi drugi najvidnejši voditelji kubanske revolucije.